

Gökçen Hüseyin Efe (1888[?] – 1919)

Kuvâ-yı Milliye'ye katılan meşhur zeybeklerden birisi olan Gökçen Hüseyin Efe, Ödemiş'te doğmuştur. Ödemiş'te doğduğu köy hakkında farklı görüşler vardır. Yaygın kabul Türkönü Köyü (eski adıyla Ayasuret) olmakla beraber Sabahattin Burhan'a göre Gökçen Efe'nin doğum yeri Kurucaova Köyü'dür. Babasının adı İbrahim, annesinin adı ise Hatice'dir. Doğum adı Hüseyin olup, sarı-yeşil gözlerinden dolayı köylülerince kendisine "Gökçen" denilmiştir. Doğum tarihi ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. Birkaç kaynaktaki 1891 ve 1892 tarihlerinden bahsedilmektedir. Bunun yanında, Behiç Galip Yavuz yaptığı araştırmalara göre 1888 tarihini vermektedir. Kaymakçı Maşatpepe'de bulunan anıt mezardaki kitabede ise 1304 (Miladi 1888) tarihi bulunmaktadır. Kendisiyle Millî Mücadele zamanı tanışmış olan Şefik Aker'in, Gökçen için "*Tahminen otuz beş yaşlarında bir adamdı.*" demesi ve Efe ile yakın dostluğu bulunan Celal Bayar'ın Gökçen Efe'nin affa uğradığı 1914 senesi için "*16 senelik zeybeklik hayatında bir türlü ele geçirilememiştii.*" ifadesi göz önüne alındığında, Efe'nin doğum tarihinin daha da erkene çekilme ihtimali söz konusudur. Ayrıca Gökçen Efe, "Büyük Efe" olarak anılan Çakırcalı Mehmet Efe'nin akrabasıdır.

Zeybekliğe Çakırcalı'nın çetesinde başlayan Gökçen Efe, Çarkıcalı'nın 1911'de öldürülmesi ile Tire'nin Güme Dağı'nda kendi çetesini kurmuş ve bir müddet daha zeybekliğe devam etmiştir. Sabahattin Burhan'a göre bu sürede Gökçen Efe, fidye için dağa bir tek kişi bile kaldırmamış, zaptiyelere kurşun sıkmamış ve devlet malına el uzatmamıştır. Kızanlarının (erkek çocuk anlamına gelen "kızan" kelimesi zeybek çetesine katılanlar için kullanılırdı.) ihtiyaçlarını bölgedeki zenginlere "salma salarak", bir nevi haraç alarak, karşılamıştır. Gökçen Efe, 1914 senesinde kızanları ile beraber yüze inmek (eşkiyaların devletle anlaşarak affedilmesi manasına gelen bir deyim) istemişti. Efe, o dönem İzmir'de **İttihat ve Terakki Cemiyeti**'nin kâtib-i mesulü olan **Celal (Bayar) Bey**'in ve Jandarma takip kumandanı Edip (Sarı Efe) Bey'in aracı olmasıyla yüze inmiş ve Tire'nin Kahrat Köyü'ne yerleşmiş, orada ziraatla meşgul olmuştur. Bu tarihten sonra Celal Bey ile yakın bir dostluk kurmuşlardır.

Mondros Mütarekesi akabinde başlayan İttihatçı kovuşturmaları neticesinde Divan-ı Harp'te yargılanmak üzere aranan Celal Bey, İzmir'den kaçmak zorunda kalmıştı. 19 Mart 1919 günü arkadaşlarıyla İzmir'den ayrılan Celal Bey, bir müddet kaçak olarak saklandıktan sonra Gökçen Efe ile temas kurmak istemiştir. Gökçen Efe ise halihazırda Celal Bey'i takip ettirmekte ve adım adım onun haberini almaktadır. Uygun bir zamanda Celal Bey'e haber gönderen Gökçen Efe, onu köyü Kahrat'a getirmiş ve güvenli bir eve yerleştirmiştir. Hatta Gökçen Efe, eğer Celal Bey yakalanacak olsaydı Çatal İstasyonu'nda treni basıp onu kurtarma kararında olduğunu bizzat kendisine anlatmıştır. Kahrat'ta kalan Celal Bey, olası bir işgale karşı teşkilatlanma hazırlıkları çerçevesinde Gökçen Efe ile görüşerek onu mücadeleye ikna etmeye çalışmıştır. Memleketi bekleyen karanlık kaderden çok etkilenen Gökçen Efe, Celal Bey'in yanında kalması

Gökçen Hüseyin Efe, kızı Hatice ile Kahrat'taki evinin avlusunda.
(Resim: S.Burhan, Gökçen Efe Destanı)

şartıyla mücadeleye katılmayı kabul etmiştir. 80-100 kişilik bir kuvvet için de söz veren Efe, hazırlıklara başlamıştır.

Ödemiş'te ilk teşkilatlanmalar sürerken 15 Mayıs 1919'da İzmir Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. İzmir'in işgal haberini aynı günün gece yarısı Kahrat'a gelen Gökçen Hüseyin Efe, Celal Bey'e bildirmiştir. Eğer düşman işgal sahasını genişletmeye başlar ise eldeki kuvvetler ile Torbalı'da düşmanı karşılayıp çarpışmayı aralarında kararlaştırmışlardır. Gökçen Efe ilk iş olarak sabah daha çok bilgi toplamaya ve işgale karşı ayaklanmak için görüşmeler yapmaya Ödemiş'e gitmiştir. Ödemiş'te Jandarma Tabur Kumandanı Tahir (Özerk) ile görüşen Gökçen, ondan bir miktar el bombası ve demiryolu tahribi için malzeme istemiştir. Fakat daha sonra Kahrat'ta yapılan toplantıda Jandarma Kumandanı Tahir Bey ile Ödemiş Kaymakamı Bekir Sami Bey'in anlaşamaması ve yaşanan olumsuz hava Gökçen Efe'yi tereddüte düşürmüştür. Gökçen Efe toplantı sonunda Celal Bey'i bir kenara çekip ona *"Ben anlamıyorum. Yapacağımız iş, devlet ve millet işidir. Hükümet adamları anlaşamıyorlar. Kaymakam bir yana, jandarma kumandanı öbür yana çekiyor. Sana söz vermiştim, kızanlarımla yine emrindeyim. Öl dediğin yerde ölürüz. Kal dediğin yerde kalırız. Amma beni affet başka adam bulamam."* demiştir. Celal Bayar bu sözleri, Gökçen'in ilk heyecanını yitirdiğine yormuştur. Nitekim Gökçen Efe, 1 Haziran 1919'da Yunanlılarla yapılan Zincirlikuyu Muharebesi'ne, yapılan davete olumlu cevap vermesine rağmen katılmamıştır. Bunun sebebi ise Bayar'a göre Efe'nin gruplar halinde düşmana baskınlar yapılması fikrinde olduğu ve bu teşebbüsün istediği gibi idare edilmeyip başarılı olamayacağına inanmasıdır.

28 Mayıs 1919'da Tire'nin işgalinden bir ay sonra Yunanlılar Kahrat Köyü'nü de işgal etmişlerdir. Gökçen Hüseyin Efe Yunan işgal sahası içerisinde kalmıştır. Yunanlılar, Gökçen Efe'nin Kuvâ-yı Milliye'ye katılmasından çekindikleri için Efe ile aralarını iyi tutmaya çalışmışlardır. Bu dönem içerisinde Gökçen Hüseyin Efe'nin yaşadığı bir olay hikâye edilmektedir. Bu hikâye Tasvir-i Efkâr gazetesinde Arif Oruç'un "İzmir Kuvâ-yı Milliyesi Nezdinde" yazılarının 29 Aralık 1919 tarihli bölümünde de anlatılmakta olup, Halide Edip Adivar'ın "Türk'ün Ateşle İmtihani" eserinde yer almaktadır. Ayrıca bu gazete yazısını Celal Bayar da hatıratına aynen almıştır. Hikâyeye göre Gökçen Hüseyin Efe, Ödemiş'in işgalinden sonra Yunan subayları tarafından Tire'nin Fata nahiyesine davet edilmiştir. Gökçen Efe de silahını alarak Yunanlıların yanına gitmiştir. Kurulan içki sofrasında kendisine sunulan rakıyı kabul etmeyen Gökçen Efe'ye Yunanlı subay tütün ikram etmek için önüne bir kese atmış ve bu esnada gülmeye başlamıştır. Efe, neden güldüğünü sorduğunda Yunanlı subay *"Onu sorma, Aydın'da bir kızın kadife ceketinden aldım bu kumaşı."* diye cevap vermiş, Efe de *"Ölen kızı çevirdiğinizde size ne diyordu?"* diye sormuş. Akabinde Yunanlı *"Benim intikamımı size komazlar dedi."* cevabını verince Efe oracıkta Yunanlı subayı vurmuş sonra da dağa çıkmıştır. Fakat Gökçen Efe'nin Kuvâ-yı Milliye'ye kesin olarak iştirak etmesindeki en önemli etkiyi şüphesiz Efe'nin hatırlı dostu Hacı Halil Ağa'nın yazdığı mektup yapmıştır. Hacı Halil Ağa, Gökçen'e yazdığı mektupta, *"Eskiden Osmanlı'ya karşı zeybeklik ediyordun. Zeybeklik yapacak zaman gelmiştir ve şimdidir. Memleketimizin bu acı hali yüreğini sızlatmıyor mu? Haydi bakalım gayri iş başına... Anlaşmak ve yapacağımız işleri kararlaştırmak için bir yer göster!.."* demiştir. Bu mektup Gökçen Efe'de vatansever duyguları kuvvetle alevlendirmiş ve yeniden Kuvâ-yı Milliye'ye katılma kararını almasını sağlamıştır. Mektubu getiren delikanlıya memnuniyetini belirten Efe, Hacı Halil Ağa'ya Çobanköy yakınındaki Sarı Kâhya Çeşmesi'nde görüşmek için haber göndermiştir. Sarı Kâhya Çeşmesi'nde buluşan Gökçen ve Halil Ağa, otlaklarda besledikleri hayvanları önden gönderip sonra da gönüllüler ve aileleri ile birlikte Kahrat'tan kaçmayı kararlaştırmışlardır. Plana göre Karaçamur'da Halil Ağa'nın obasına gidecekler ve burayı başlayacakları mücadele hareketinin merkezi yapacaklardır. Bu görüşmeden dört gün sonra Hacı Halil Ağa Kahrat'a gelmiş, Yunanlıları şüphelendirmeden Gökçen Efe'nin evinde bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda gönüllüler belirlenmiştir. Ertesi gün

yatsı namazından sonra Gökçen Efe, Hacı Halil Ağa, gönüllüler ve ailelerinden oluşan kabile Karaçamur'a doğru hareket etmişlerdir.

Gökçen Efe kabile ile Karaçamur'a varıp yerleştiği gibi derhal Hacı Halil Ağa ile silah ve cephane istemek için 1919 senesinin Ağustos başlarında Köşk'e gelmiştir. İhtiyaten kendisi yakın bir köyde kalıp Hacı Halil'i karargâha yollamıştır. Hacı Halil Ağa karargâha geldiğinde Celal Bey ile görüşmüş, başlarına Gökçen Efe olduğu halde Yunanlılara karşı cephe kurduklarını, silah ve cephane istemek için buraya geldiklerini anlatmıştır. Celal Bey de buna çok sevinerek hemen Demirci Mehmet Efe'nin yanında gidip bu haberi vermiştir. Demirci Efe, aslında Gökçen Efe'nin Yunan tarafı olduğu şüphe içerisindedir. Fakat Celal Bey aksi yönde görüş belirtip, Efe karargâha gelip efecce söz verirse kefil olacağını söylemiştir. Demirci Efe bu durumdan memnuniyet duymuştur. Esasında Gökçen Hüseyin Efe'nin zeybekler arasında önemli bir mevkie sahip olduğunun **Demirci Efe** de farkındadır. Demirci'ye göre Gökçen "Rahmetli Büyük Efe" Çakırcalı'nın halefi, çok ünlü ve üstün bir zeybeğdir. Böyle bir zeybeğin kendisine gelip silah isteyerek bir nevi emrine girmiş olması Demirci Efe'ye saygınlık katacaktır. Zaten Demirci Mehmet Efe, Gökçen'in zeybekliğini takdir etmektedir. Nitekim bu olay üzerinde Demirci Efe, orada bulunan Miralay Şefik (Aker) Bey'e "*Bir kahraman kazanacağız, Gökçen aramıza gelecektir.*" demiştir. Aker'e göre Demirci Efe öyle kimseye "kahraman" demezdi. Nihayet Gökçen Efe, Köşk'te karargâha geldiğinde Demirci Mehmet Efe tarafından müstesna bir kabul, sevgi ve saygı görmüştür. Demirci, Gökçen'e demir karyolası üzerinde yer göstermiş ve beraber uzunca sohbet etmişlerdir. Gökçen Efe, istediği silahlar kendisine verilerek Köşk'ten uğurlanmıştır. Gökçen Efe'nin Kuvâ-yı Milliye saflarına kesin olarak katılması böylelikle gerçekleşmiştir.

Gökçen Hüseyin Efe, Kuvâ-yı Milliye'ye katıldıktan sonraki ilk faaliyeti Fata Baskını olmuştur. Fata Köyü, Ödemiş ve Tire ile Adagide'deki önemli askeri karargâhlardandır. Gökçen Efe, 16 Ağustos 1919'da köye baskın düzenlemiştir. Baskın, hazırlanış, plan ve uygulanış bakımından Bayar'ın deyimiyle "*şaheser bir gerilla harekettir*". Baskın öncesi düşmanın durumu detaylarıyla öğrenilmiştir. Gökçen Efe elindeki kuvvetleri altı müfreze şeklinde düzenleyerek baskındaki görev dağılımlarını yapmış ve iyi bir plan hazırlanmıştır. Telefon hatları da kesilen köyü dört bir yandan kuşatan Gökçen Efe müfrezesi, 16.30'da topyekûn taarruza geçmiştir. Köyde bulunan Yunan kuvvetlerini neredeyse imha eden müfreze, burada Yunanlılara ait silah, cephane ve teçhizatı ele geçirmiştir. Bu esnada Ödemiş ve Tire'den gelen düşman kuvvetleri tarafından çevrildiğini anlayan Gökçen Efe, düşman çemberinden çıkmayı da başarmıştır.

Gökçen Efe, Kuvâ-yı Milliye'nin cüretkâr hareketlerinden birisi olan Üçyol Muharebesi'ne de 300 kadar kızarıyla katılmıştır. 26 Ağustos günü Üçyol'daki Yunan mevzilerine yapılan taarruz harekâtında her ne kadar sonuç alınamasa da müfrezeler kendilerinden fazlasıyla üstün Yunan kuvvetlerine karşı cesaretle çarpışmıştır. Bu çarpışma esnasında Gökçen Efe becerikli manevraları ve cesareti sayesinde Hacı Halil Ağa ve arkadaşlarını esir olma tehlikesinden kurtarmıştır. Efe, Üçyol Muharebesi sonunda kızanlarıyla beraber Memdeküme'ye çekilmiştir.

1919 Eylül'ünün başlarında Gökçen Efe, Fata'yı ikinci defa basmıştır. İlk baskından sonra Yunan kuvvetleri tekrar Fata'ya girdiğinde Gökçen'in evi ile birlikte birçok köy evini yakmışlardır. Efe, intikam almak için yaptığı baskında Yunan kuvvetlerine yine büyük zayıt vermiştir. Yunan kuvvetlerinden ancak çok küçük bir kısım kurtulmayı başarabilmiştir. Fata'da iki gün kadar kalan Efe, Ödemiş, Tire ve Üçyol'dan daha kalabalık Yunan kuvvetlerinin gelmesi nedeniyle müfrezesini Fata'nın güneyine çekmiştir. Karaçamur'da kısa bir müddet istirahat eden Gökçen Efe müfrezesini gruplar halinde yeniden organize etmiştir. 8-10 kişilik kollar halinde Ödemiş-Tire-Adagide bölgesinde düşman kuvvetlerinin ikmal yollarına pusuları kurup, karakollarını basarak birçok yıpratma hareketleri

gerçekleştirmiştir. Sıtkı Aydınel'e göre, Gökçen Efe Kuvâ-yı Milliye'nin yapması gereken gerilla savaşının her türlü taktiğini en etkili şekilde uyguluyordu. Gökçen'in faaliyetleri yüzünden Yunanlılar cephe gerisindeki güvenlik için daha fazla kuvvet ayırmak zorunda kalıyordu.

Gökçen'in faaliyetlerinden oldukça zarar gören Yunanlılar, Efe'yi ve müfrezesini yok etmek için 1 Ekim 1919'da takviyeli bir tabur kadar askerle Sarılar ve Çamurdere arasındaki dağlık bölgeye ilerlemişlerdir. Gözcüleri vasıtasıyla durumdan haberdar olan Gökçen Efe, hemen tedbir alarak düşmanın geçiş yolları üzerindeki hâkim noktalara pusula kurup, ani bir baskınla Yunanlılara çokça kayıp verdirmiştir. Bu sırada Tire'den gelen gruptaki düşmanla, Güre'ye ilerleyen takviyeli bir dağ topçu birliği ve takviyeli iki piyade bölüğü birleşerek Güre- Küçükören istikametine taarruz etmişlerdir. Burada Yunan kuvvetleri Gökçen Efe müfrezesi ile diğer Kuvâ-yı Milliye müfrezelerinden kurulu daha büyük bir kuvvetle karşılaşmışlardır. Bu kuvvetlerin Tuzluk Tepe ve Mağara sırtlarına karşı taarruzu sayesinde düşmanın Güre'den sonraki ilerlemesi durdurulmuş, Yunanlı kuvvetleri ilk işgal ettikleri mevzilerden ve Küçükören Köyü'nden geriye atılmıştır.

8 Kasım 1919'da Gökçen Efe, 80 kişilik bir kuvvetle Ödemiş-Adagide arasında ilerleyen bir düşman kafilesini pusula düşürerek kayıp verdirmiştir. Ele geçirdiği silah ve cephane dışında birisi yaralı olmak üzere 3 Yunan askerini de esir etmiştir.

Gökçen Efe'nin baskınlarından bıkan, Ödemiş-Adagide yolunu açmak isteyen Yunan kuvvetleri Ödemiş'ten getirilen topçu, piyade ve makinalı tüfeklerden oluşan mevcudu 5000 kişiye yakın bir kuvvetle, onun bulunduğu Kaymakçı'ya doğru 21 Kasım 1919 günü aniden taarruz etmişlerdir. O sıralar hasta olan Gökçen, 180 kişilik kuvvetiyle Göcen Dağı sırtlarında bulunuyordu. Efe, zayıf mevcuduyla kendisinden kat kat kalabalık düşman kuvvetlerine karşı inatla direniyordu. İki üç saatlik çarpışmadan sonra düşmanın kalabalık mevcudunu gören civar köylerden ve zeybek müfrezelerinden Gökçen Efe'nin müfrezesine takviyeler gelmeye başlamıştı. Böylelikle Gökçen'in yanındaki kuvvet 800 kişiyi bulmuştu. Çarpışma lehe doğru sonuçlanmak üzereyken sağ kanatta yer alan Bakırlı Efe'nin kuvvetleri geri çekilmeye başladı. Yunan kuvvetleri bu boşalan gediğe hızla girdiler. Boz Sivri Tepesinde çarpışırken, Bakırlı Efe kuvvetlerinin çekilerek boş bıraktığı kesimden ateş altına alınan Gökçen Hüseyin Efe, ateşin Bakırlı Efe kuvvetlerinden geldiğini sanarak bir anlık ihtiyatsızlıkla ayağa kalkıp *"Bakırlı atma!"* diye bağırdığı anda düşman mermilerinin hedefi olmuştu. Ağır yaralanan Gökçen Efe, Kâhyaoğlu Mustafa Efe'nin kollarında oracıkta şehit düşmüştü. Sekiz saat süren çarpışmada düşman kuvvetlerinin yoğun ateşine maruz kalan müfrezeler Gökçen Hüseyin Efe'nin cesedini dahi taşıyamadan geri çekilmişlerdir. Sabahattin Burhan'a göre Gökçen Efe'nin cesedi 5 ay 11 gün ortada kalmış, 2 Mayıs 1920'de ablası Ümmü (Çınar) Hanım tarafından şehit düştüğü yere defnedilmiştir. Daha sonra, naaşı 24 Mayıs 1971'de Kaymakçı Maşattepe'deki anıt mezara nakledilmiştir. Esasında şehit olduğu tarih kaynaklarda farklılık göstermektedir. Celal Bayar, Kaymakçı Muharebesi ve Gökçen Efe'nin şehit olduğu tarihi 16 Kasım 1919 olarak vermektedir. Necat Çetin ve A. Levent Ertekin'in araştırmalarına göre ise Ödemiş vefayata mahsus vukuat defterinde Gökçen Efe'nin ölüm tarihi 16 Kasım 1919 olarak kaydedilmiştir. Maşattepe'deki anıt mezarındaki kitabede ise 18 Kasım 1919 tarihi yer almaktadır. Şefik Aker ve Sabahattin Burhan 21 Kasım 1919 tarihini vermektedir. Sıtkı Aydınel de Gökçen Efe'nin, kucağında şehit olduğu Kâhyaoğlu Mustafa Efe'nin, Ali Orhan İlkurşun tarafından yazdırılan ve üç imzalı zabıtla tespit edilen ifadelerinin şüphe götürmez olduğunu belirterek 21 Kasım 1919 tarihini göstermektedir.

Gökçen Hüseyin Efe, dikkat çeken askeri kabiliyetiyle çok iyi planlanmış baskın hareketleri gerçekleştirerek Yunan işgal kuvvetlerine büyük sıkıntılar yaşatmıştır. Bu nedenle Batı Anadolu Kuvâ-yı Milliyesi'nin en önemli isimlerinden

olmuş, bir “kahraman” olarak takdir görmüştür. Şefik Aker, bizzat tanıştığı Gökçen Efe’nin görünüşünü “Orta boylu, vücudu orta ve çevik yapılı, buğday benizli, kara kaşlı, göz kapakları dolgun, elmacık kemikleri çıkık, gözleri zeki ve yiğit bakışlı ve doğal hâliyle duran hafif bıyıklarının altında görünen dudakları biraz kalıncaydı.” Şeklinde tasvir etmiştir. Gökçen Efe’nin karakteri ve tavırlarını ise “Hızlı konuşuyordu, sesi gür ve kalındı. Şivesi ve ağırbaşlı tavrı, bir yiğit olduğunu, mantıklı sözleri de zeki olduğunu gösteriyordu. Herhangi bir olayı, karşısında kim olursa olsun, riyasızca söylerdi. Olay, kendi aleyhindeyse bile olduğu gibi söyler, lehindeyse böbürlenmeden ifade ederdi. Büyüklere samimî bir saygı, yaşlılarına ve küçüklerine hürmet gösteren, arkadaşça davranan tahminen otuz beş yaşlarında bir adamdı.” diye tarif etmiştir. Ayrıca onun için “O, Yunanlılarla ne şan ne şeref için, ne de herhangi bir menfaat için değil; sırf Türk vatani ve Türk şerefi için çarpışmıştı. Onun bütün sözleri, ruhu ve istekleri bu yöneydi. O, bu çarpışmaları aldığı emirler altında değil, kendi vatansever benliğinden aldığı ilhamla yapmıştı. (...) Bütün gençliğini zeybeklikte çarpışmalarla geçirmiş olduğundan, küçük savaşlarda ve baskınlarda yetenekliydi. Karşısındaki düşman kuvvetleri ne kadar olursa olsun, şuursuz telaşlara kapılmaz, sağlam bir azim ve inançla yapabileceklerini bilinçli bir cesaretle yapmaktan çekinmezdi.” demiştir.

Gökçen Efe’nin şehit olması, şüphesiz Kuvâ-yı Milliye için büyük bir kayıp olmuştur. Şehit haberi geldiğinde Köşk’e matem havası yayılmıştır. Arif Oruç, Tasvir-i Efkâr gazetesindeki 29 Aralık 1919 tarihli yazısında, bizzat şahit olduğu, Gökçen’in kaybindan sonra Köşk’te yaşanan havayı detaylı olarak anlatmaktadır. Arif Oruç, Gökçen’in şehit haberi geldikten sonra Köşk’te “Yunan bayram yapar.”, “Gece baskınlarından göz açarlar artık.” sözlerini işitmiştir. Bu ifadeler Gökçen Hüseyin Efe’nin Kuvâ-yı Milliye için ne denli önemli işler başardığını göstermektedir. Bunu sağlayan da Gökçen Efe’nin kıvrak zekâsı, askeri taktik kabiliyeti ve cesaretidir. Çarpışmalarda asla gözünü budaktan esirgemeyen Efe, her baskınında “Dayanın kahpe Yunanlılar! Buna Gökçen baskını derler!” diye nara atardı. Ölümünden sonra müfrezesinin başına, Kuvâ-yı Milliye’ye katılmasına vesile olan, çok saydığı ve sevdiği Hacı Halil Ağa geçmiş ve çetelerin tasfiyesine kadar bu müfrezeye vatana hizmetini sürdürmüştür. Gökçen Efe’nin iki kez kurtardığı Fata Köyü’ne hatırasını yaşatmak için “Gökçen” ismi verilmiştir.

Berkay KOÇAK

KAYNAKÇA

AKER, M. Şefik, **57 inci Tümen ve Aydın Millî Mücadelesi**, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2006.

APAK, Rahmi, **İstiklâl Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu**, TTK, Ankara 1990.

AYDINEL, Sıtkı, **Güneybatı Anadolu’da Kuvâ-yı Milliye Harekâtı**, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 1990.

BAKSI, Fuat Edip, **Gökçen Efe**, CHP İzmir Halkevi Yay., İzmir 1944.

BAYAR, Celâl, **Ben de Yazdım**, Cilt 6-7, Baha Matbaası, İstanbul 1969.

BURHAN, Sabahattin, **Kurtuluş Savaşı’nda Gökçen Efe Destanı**, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2016.

CEYLAN, Okan, “Ödemiş ve Beydağ Yöresindeki Milli Mücadele Özelinde Zeybekler: Gökçen Hüseyin Efe”, **İzmir Araştırmaları Dergisi**, Sayı 5, Yıl 2017, s.93-114.

ÇETİN, Necat, ERTEKİN, A. Levent, “Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Gökçe Hüseyin [(Gökçen Efe)(1891-16 Kasım 1919)] ile ilgili Belgeler”, **Acta Turcica**, Yıl VI, Sayı 2, Temmuz 2014.

https://actaturcica.files.wordpress.com/2020/01/vi_ii_15.pdf (Eriřim Tarihi: 14.06.2021)

GÖKBEL, Asaf, **Milli Mücadelede Aydın**, Cořkun Matbaası, Aydın 1964.

KOÇAK, Berkay, **Milli Mücadele'de Zeybekler**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

MUMCU, Yasemin, "Halk Ağızından Derlemelerle Tire ve Çevresi Efelik Tarihi ve Efelik Ruhu", **Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu, 2018, Bildiriler**, Cilt 1, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018, s.237-242.

ÖZKAYA, Yücel, **Milli Mücadele'de Ege Çevresi**, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 1994.

ÜSKÜP, şeref, **Milli Mücadele'de Efeler**, Hür Efe Matbaası, İzmir 1992.

YAVUZ, Behiç Galip, **Ödemiş'in Tarihi**, Okyanus Basım Yay., Ödemiş 1998.

_____, **Yukarı Küçükmenderes Havzasında Zeybekler (tarihçeleri, özellikleri, türküleri ve yöremiz zeybekleri)**, Ödemiş Belediyesi Yay., İzmir 2012.

20/09/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/gokcen-huseyin-efe-1888-1919/?pdf=4427> adresinden erişilmiştir